

**Toespraak door burgemeester H.A.M. Nauta-van Moorsel bij de ceremonie rondom
het leggen van Stolpersteine in Delden d.d. 30 september 2019**

Geachte genodigden,

Het is mij een eer om namens de gemeente Hof van Twente te mogen spreken tijdens uw bijeenkomst en ceremonie rondom de plaatsing van de Stolpersteine door de heer Gunther Demnig.

Opdat wij niet vergeten was enige jaren geleden het thema van de herdenking van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Opdat wij niet vergeten. Hoe belangrijk de kennis van onze geschiedenis is, merken wij elke dag. En hoe gemis aan die kennis, kan leiden tot misstanden, onbegrip en zelfs herhaling van afschuwelijke gebeurtenissen. U zult, net als ik en gelukkig nog velen, met afschuw lezen over de noodzaak om Joodse scholen te beveiligen. Of over de zorg onder de joodse bevolking voor het toenemend geweld tegen hen. Als wij onze geschiedenis niet kennen, bestaat zomaar het gevaar dat wij die gaan ontkennen.

Een maal per jaar herdenken is het minste dat wij moeten doen. Willen wij de kennis ook doorgeven aan generaties na ons, dan is meer nodig. Dan moeten er plaatsen zijn waar de geschiedenis tastbaar wordt, waar je niet om die geschiedenis heen kunt, waar je over de geschiedenis struikelt.

Enkele jaren terug mocht ik deelnemen aan de ceremonie in Goor. 16 Stolpersteine werden daar geplaatst door de heer Demnig en de geschiedenis van de families die waren weggevoerd en vermoord in de nazi concentratiekampen werd verteld door de nabestaanden, de families Hoek, Van Engel, Polak, Wolff. Iemand is pas vergeten als de naam vergeten is.

Delden kent al een lange geschiedenis van herdenken. Bij het station wordt het verleden indringend in beeld gebracht. 10 Joodse inwoners van Delden die in 1943 op de trein stapten en nooit meer thuis kwamen. En vandaag de plaatsing van 17 Stolpersteine op 6 plekken in Delden. 17 namen waarover wij zullen struikelen. 17 mensen die wij nooit mogen vergeten. En daar zal het niet bij blijven. Op scholen zal over hen worden gesproken, bezoekers van ons prachtige Delden zullen langs deze monumenten worden geleid.

De voorzitter van de Raad van Kerken in Delden, mevrouw Mudde, Ype de Jong en het gehele bestuur hebben zich lang ingezet om vandaag mogelijk te maken. Daarom dank ik hen in het bijzonder voor die vasthoudendheid. Maar ook alle vrijwilligers want dit hele project vergt tijd en toewijding. Dank u wel.

Und vielen dank an Herrn Demnig für Ihre Anstrengung mit den Stolpersteinen die Geschichte lebendig zu behalten.

In Delden kennen wij vanaf vandaag de namen van onze mede inwoners die de oorlog niet overleefden. Opdat wij niet vergeten.

Dank u wel